

Saj veste, tiskovne konference in razne predstavitve knjig niso ravno povod za reportažne zapise, vendar pa je dogodek, ki se je v Kinu Šiška začel prejšnji četrtek dopoldne in zavlekel v popoldne, vsekakor vreden obdelave. Vabljeni smo bili na predstavitev knjige novinarskega kolega Mateja Šurca Prevarana Slovenija, tistega Šurca, ki je skupaj s kolegom Blažem Zgago z Večera napisal trilogijo o prodaji orožja V imenu države. Dvorana je pokala po šivih, prišel je tudi nekdanji predsednik Milan Kučan, kupil dve knjigi, sedel nekje bolj zadaj in se nikakor ni pustil zvabiti v prvo vrsto. Med občinstvom je bil tudi človek, ki je dobesedno držal vrečo, v katero so tlačili denar od prodanega orožja. »Mislim sem, da gre denar v proračun, potem pa sem ugotovil, da gre v privatne žepe,« je povedal. Seveda smo zastrigli z ušesi.

Tekst: SONJA GRIZILA, foto: ŠIMEN ZUPANČIČ

Kako je, če se tožilka zaljubi

Kmalu je bilo jasno, da je dvorana polna ljudi, ki so v zgodbah o prevarani Sloveniji sodelovali, le da niso bili na strani prevarantov. Ali pa so bili in so se tega zavedeli šele pozneje. Nekateri so spregovorili, čeprav se bojijo za življenje. Da, v knjigi lahko najdete tudi nenavadne smrti, ki pa so za poznavalce zelo običajne, tako se pač znebiš »drugače mislečih«. V podnaslovu knjige piše: Druga plat osamosvojitve; ozadje dogodkov od prvih večstrankarskih volitev aprila 1990 do prvih demokratičnih volitev decembra 1992, pojasnjene pa so tudi posledice, ki sežejo do dni tik pred izidom knjige.

»Kdor je imel priložnost, je prevaral Slovenijo,« je vzdihnil dr. Dra-

tno postavljati logična vprašanja (recimo kje je denar od prodanega orožja), kot da si razžalil in napadel sveto trojico. Kajti Slovenijo so »osvobodili« samo nekateri, to smo vedeli že takrat, ko je bil Erik še premajhen, da bi o tem razmišljal. »In medtem ko smo eni po svojih močeh uresničevali tisočletne sanje o svoji državi, so drugi urili po gozdovih ustaške formacije in prodajali orožje Hrvatom, tudi na škodo lastnega zasanjanega naroda,« se je jezil Valenčič. Ugrabitelje osamosvojitve je imenoval prevaranti, pohlepneži in hujskači, ki se v svojem silnem »domoljubju« zavijajo v slovenske zastave, da se ne bi videlo, da je cesar gol.

Kot kriminalka. Prevarana Slovenija se bere kot dobro

je oglasilo kar nekaj ljudi, ki so bili med kratko vojno na prvih bojnih črtah in so skrbeli tudi za to, da bi bilo škoda in smrtnih žrtev (tudi med nesrečnimi najstniškimi vojaki iz drugih republik, ki niso imeli pojma, za kaj gre), čim manj. Medalje za njihove zasluge so si potem pripeli drugi, in čeprav se je to vedelo, se ni nič naredilo. Očitno so nekateri prikrivali prave namene osvobodilnega štaba v podobni Janše, Bavčarja in drugih, ki so hoteli čim več škoda in žrtev, da bi si pridobili takojšnjo mednarodno pozornost, s tem pa tudi oblast. O tem smo vsekakor brali že v nekaterih drugih

Kaj pa resnica, ki bi jo morali občudovalci skrajne desnice vendarle prepoznati? Dr. Petrovec pri oce- ni ni bil milosten. Gre za moralno dno, ki mu nobeni dokazi ne pridejo do živega in bo zmeraj podpiralo in vililo svoje junake, je povedal. Kako se torej soočiti s slepimi in gluhi, čeprav vidijo in slišijo? No, tudi levica ni požela nikakršnega odobravanja. Modruje, kadar pa je treba voljo izraziti, raje leži doma. Da ne govorimo o tem, da sta se obe skrajni gibanji včasih kar lepo poenotili. Recimo pri dveh največjih sramotah, ki nas bosta

v vseh ozirih drago stali: izbrisanih in varčevalcih Ljubljanske banke, je rekel Valenčič. Ker sem bila zraven

» Ne zgražajmo se nad fašizmom, ki se poraja tudi pri nas, ampak ga preglasimo, ker je to edini način, da ga preprečimo. «

Njegova sestra Barbara se ne vda, okoliščine so bile namreč skrajno čudne, obstaja tudi sum, da je bil vpleten v nekakšno tihotapljenje in da je bil ubit, ker je bil pač neprijetna priča. Tudi sestra Drage Potočnjak, ki je v dramatičnem začetku vojne izgubila moža v helikopterju, ki so ga sestrelili teritorialci, se ne vda – hoče vsaj resnico. Violeta Tomič pa je spregovorila o pojavnih pobojih, ki so seveda tragični, nika-

Na naslovnici knjige je razdrobljen slovenski grb.

Prevarana (in ugrabljena) Slovenija

gan Petrovec, ki so ga povabili, da bi povedal, kaj si misli o prebranem. Odkrito je priznal, da je nameraval skoraj 500 strani zaradi časovne stiske preleteti diagonalno, mislil je namreč, da je predstavitev šele marca, potem pa ga je snov posrkala vase. Knjiga je biblija osamosvojitve, je rekla igralka in pisateljica Draga Potočnjak, sicer voditeljica prireditve. Recenzentka Spomenka Hribar pa je zapisala, da je Šurc sestavil celovito zgodbo o ustvarjanju države, ki so jo začeli pri priči zlorabljeni in izigravati.

Goli cesar se ovije v zastavo. Erik Valenčič, avtor številnih nagrajenih dokumentarcev, raziskovalni novinar in vojni dopisnik (bil je med tistimi, ki so predstavljali Šurčevo knjigo), je pripovedoval, da je bil star deset let, ko se je Slovenija osamosvajala. Torej je še sodil med pionirke z rutico in je poslušal o Titu vse najlepše, potem pa čez noč vse najgrše. Odraščal je v večnacionalni Ilirski Bistrici, otroci so se igrali in divjali, kot pač vsa mladež, poznali so se po imenih, po osamosvojitvi pa so se nenadoma začeli deliti na Srbe, Bosance in druge, ki niso »naši«. Tako se je začelo. Tudi med našimi niso bili vsi dovolj naši, ampak saj tega se mnogi še spominjamo. Nekaterim osamosvojiteljem je bilo naravnost bogokle-

napisana kriminalka, z mnogimi dialogi, ki so jih sogovorniki obnovili po spominu, vpleteni in tudi citati slovenskih pesnikov in pisateljev (tudi Butalci nastopajo kot impresivna ilustracija), seveda pa ti ob njej narašča tlak, saj se v mozaik naše dramatične sedanjosti zlagajo koščki, ki so doslej manjkali. Knjiga temelji na 10.000 dokumentih, nekateri so tudi objavljeni, in če kdo dvomi, da so pristni (zaradi varstva podatkov so imena pa tudi podpisi v besedilih prečrtani), se jih je že v Kinu Šiška našlo nekaj, ki so bili pripravljeno potrditi, da so dokumenti pravi. Priletni dr. Ludvik Čanžek je tako prisegel, da sta pristna dokumenta št. 19 in 20, ki pričata, da je Janez Janša denar za časopis Demokracija, ki ga je dobil od bogatega avstralskega rojaka Dušana Lajovica, porabil za nekaj drugega.

Šepi in gluhi? Na predstavitvi se **Napetost v dvorani so stopnjevali novinar Erik Valenčič, zgodovinar dr. Zdenko Čepič, voditeljica Draga Potočnjak, avtor knjige Matej Šurc in dr. Dragan Petrovec.**

knjigah, v Šurčevi so nekateri vidiki dodatno osvetljeni.

Saj res, zakaj je javnost, mišljeni so predvsem mediji, skoraj ignorirala trilogijo V imenu države in knjigo Skrito povelje, ki bi zdrharjem na desnici morali izbiti orožje iz rok? V resnici mediji niso čisto vsega krivi, knjige niso bile zamočane, prebralo jih je veliko ljudi. Problem je, ker jih niso resno vzeli organi pregona, dober izgovor je tudi to, da so kazniva dejanja zastarala (po zastaralnih junaštvih je naše sodstvo gotovo zelo visoko na svetovni lestvici).

» Narodna garda nikakor ni namenjena obrambi naroda, svoje zamatke pa ima v brigadi Moris! «

pri mnogih debatah o omenjenih grehah, seveda vem, da so bili tisti (od politikov, strokovnjakov do novinarjev), ki so mislili drugače, takrat obtoženi za narodne izdajalce.

Ženske se ne vdajo. V Kinu Šiška so bile kar tri igralko, Draga Potočnjak je prireditve vodila, Violeta Tomič je poslanka in je tudi logično, da je bila tam, ampak kaj je tam počela Lara Jankovič? Izvedeli smo proti koncu, ko je opozorila, da se še zmeraj ne ve, zakaj je leta 1997 umrl vojak Blaž Furlan, in to dva dni, preden je odslužil vojaški rok.

kor pa mi danes zanje nismo krivi, toda parlamentarna desnica jih nenehno zlorablja za mešanje megle. »Gorenak me vabi, naj greva prižigat sveče v Barbarin rov, kjer so pobiti ustaši, ki so v Jasenovcu morili tudi ženske in otroke,« se je jezila.

No, in kaj je s tisto zaljubljeno tožilko, ki nastopa v knjigi? Občudovalka Janeza Janše, ki je preprečila njegov pregon, je bila, no, saj vemo, Barbara Brezigar, nismo pa sumili, da to ne počne samo zaradi svojega političnega prepričanja. Bližnji pričevalci trdijo drugače. In tudi to je zanimivo, da je bil Janez Janša takrat, ko je bil predsednik vlade, na obisku v Avstraliji. Ta je bil zasebne narave, čeprav je imel s seboj varnostnika. Med glavnimi znamenitostmi, ki jih je vodja opozicije obiskal, so bile avstralske banke ... ■

Knjigo Prevarana Slovenija je v svoji zbirki Dokumenta izdala založba Sanje, v tej zbirki sta izšli tudi trilogija V imenu države in delo Drage Potočnjak Skrito povelje, ki se prav tako ukvarja s stranpotni osamosvojitve. Ni odveč povedati, da je imela založba zaradi svoje smelosti kar nekaj težav.

Zakaj se Matej Šurc, sicer komentator na nacionalnem radiu, loteva takšnih tem? »Deset let sem bil v tujini in bi navsezadnje lahko tudi ostal tam, a hočem biti doma in mi ni vseeno, kako bodo živeli moji otroci,« je povedal. Knjigo je posvetil ženi, sinu in hčerki.

» Evrope ne ogrožajo begunci, temveč domači ekstremisti! «

